

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Črv.

Živimo v času mogočnega boja z Nemštvom. Vse slovanstvo se upira silnemu navalu Germanov. Med bojevniki smo i mi Slovenci. Uprav ta trenutek je pritisk na naš narod najsilovitejši: nemško uradništvo in jezik se nam povsodi silita, nemški valpti poveljujejo, nemška trgovina se zajeda v nas. Na čelu Nemštva stoji c. kr. deželna vlada. Razvila je po vsi deželi nezaslišan vohunski sistem. Vse bi nas radi potaknili po ječah kot izdajalce in hudodelce.

Proti tej vladi se bore vsi pošteni Slovenci. Med temi pa ni najti klerikalcev. Ta stranka se liže in hlina vladi in se dela patrijotično. Ta stranka na zgoraj obrekuje slovenske naprednjake ter žanje za svoje umazane strankarske namene, kar s trdom sejejo narodnjaki. Ta stranka je črv v telesu našega naroda. Dokler bo vlada imela zaslombo v kaki domači stranki, toliko časa bo vstrajala v zatiranju našega naroda. Dokler bo ta črv razjedal našo notranjost, toliko časa je vlada tujcem zagotovljena.

Zato pa združimo sile, da izrežemo rano, ki jo je črv zglodal, in ga uničimo.

Politične vesti.

Občinske volitve v Ljubljani. Prihodnji teden se vrše v Ljubljani občinske volitve. Socijalisti se jih sicer udeležijo, a brez resne nade; klerikalci se mrzlično trudijo, da zbero čim več glasov. Najbolj se zanima za volitve vlada, ki je z Nemci vred pripravljena, da pade po napredni stranki in hiti na pomoč svojim bratcem klerikalcem. Začela je že pritiskati uradnike, kandidata c. kr. inženerja Hanuša je deželni predsednik Božidar Schwarz prisilil, da se je odpovedal kandidaturi. Lepa državljanska svoboda!

Slovaški župnik Hlinka, ki ga je ogrska „justica“ obsodila na eno leto državne ječe zaradi „panslavističnih“ agitacij, je bil na prizadevanje škofa Parviya tudi iz

službe odpuščen. Rimska kurija je to obsodbo madžarskega škofa razveljavila in župnik Hlinka se vrne po prestani ječi zopet na svoje mesto v Ružomberk.

Turčija. Položaj na Turškem je zelo nevaren. V Carigradu in drugod po državi nastajajo vojaški upori. V Carigradu so uporniki zasledli parlament, ne branijo pa poslancem prihajati in odhajati. Predsednik parlamenta ter veliki vezir s celim ministerstvom so podali ostavko, katero je sultan sprejel. Govori se, da bo Kiamil paša ali Said paša poklican na mesto velikega vezirja (minist. predsed.) Uazim paša pa za vojnega ministra. Uporniki so dosedaj ubili samo dva častnika in nekega poslanca ter je upanje, da se še zapreči krvava revolucija. Za temi upori, ki so naperjeni proti sedanjemu mladoturškemu režimu, ste liberalna zveza ali pa mohamedanska zveza. Govori se tudi, da ima vojno ministerstvo dokaze v rokah o zaroti častnikov, ki baje hočejo pahniti Abdul Hamida s prestola ter proglasiti Jusuf Izedina za sultana.

Dopisi.

Iz Žirov. Naši kat. izobraževalci na Dobračevi ponujajo glasom „Domoljuba“ 100 kron nagrade onemu, ki dokaže, da so „orli“ kleli. Mi bi lahko navedli celo vrsto prič, ki lahko potrdijo in dokažejo resničnost naših trditev. Samo pri g. trgovcu A. Ježu so skupaj štiri osebe slišale, kako se je tisti dan mimo pridušal neki „čuk“. Tam se lahko informirate in oddaste 100 kron. Sploh smo pa mnenja, da Vam kron primanjkuje, ker beračite za svoje društvo na vseh koncih in krajih. Po vseh hribih ste že obračili in se vsiljevali, kakor podrepne muhe. Stavek: Uboga ideja, ki se mora z lažmi pokonci držati! velja vam. Vam je podlaga laž in sleparstvo. Mi se ne bojimo čitati nasprotnih spisov, dočim Vi pod grehom prepovedujete čitati svojim „slepim“ pristašem Vam nasprotne liste in knjige, kakor tudi slušati druge govornike. Kdor resnico lahko dokaže, se mu ni

treba bati nasprotnikov, da bi mu škodovali. Vi pa pred resnico mašite ušesa in vežete oči, in to je dokaz, da je vam laž pogoj za obstanek. Pristaše slepe vere hrani ravno Vaša stranka. Kokelj in Mavsar sta samostojna, razumna in napredna moža, zato jih tudi skušate ironizirati, ker sta Vašim stremljenjem na potu! Glede „sedmega dne“ pa se je blagoslovljeni in vsevedni dopisnik zmotil in je udaril po vodi! Mi kličemo nasprotnikom:

Predno nasprotnike obsodiš,
pomisli, kako sebe vodiš,
ker včasih tudi on izve;
kam da Tvoja noga gre.

Vaš prijatelj.

Iz Žirov. Domoljubovemu dopisniku se je koža tako ogulila vsled dopisa „Notranjca“, da je postal neobčutljiv. Prisoja si nezmotljivost in modrost. V 14. številki „Domoljuba“ je pa vendar zopet vdaril s palico po zraku. Kot poveljnik in učitelj tukajšnjega bataljona „križarske vojske“ izobrazuje bojavnike v delovanju proti drugače mislečim ljudem. Ako čitamo zgodovino srednjega veka o „križarških vojskah“, vidimo, v kakšni temi je ljudstvo gazilo, ko se je tako slepo dalo voditi duhovščini. Človek bi mislil, da bi dandanes bilo nemogoče kaj tacega, toda še večja neumnost se dogaja sedaj. Takratni križarji so se bojevali proti Turkom, današnja križarska vojska izvaja boj! brat proti bratu, oče proti sinu, žena proti možu itd.

Kaj ne da to so izobraženi tisti, ki znajo tako vleči za nos nekatere ljudi? „Domoljub“ predbaciva Sokolom, da se poslužujejo laži kot sredstvo za obstoj. Pometajte pred svojim pragom! Vsa „rezerva“ križarske vojske kot patrolja išče, kje je kakšen uniformiran nasprotnik, pa zoper njega v potu obraza lažete, obrekujete, sploh porabljate najnesramnejša sredstva laži v hudobne namene. V gostilni za litrom sedeč ste boljši govorniki v zabavljanju in neslanih šalah kot strgan doktor zoper tiste, ki jih ni zraven, da ne slišijo. Kaj pa zapovedi božje, če ste tako poučeni, zato vam kličemo krepek „Fej“! Ako bi Kristus hodil zdaj po svetu in prišel med vas, gotovo bi ne bil zadovoljen in vesel. Poveljnik križarjev P. Perko izobrazuje svoje ljudi v kakem zakotju, kjer nima samostojnih ljudi pred sabo, o delovanju proti nam, na prižnici pove, kar se mu zljubi, ker ga ščitijo paragrafi, ker v cerkvi sploh nihče ugovarjati ne sme. Izobrazba klerikalcev je taka, da jim služi kakor mesarju praktično orodje, da potegne bika v mesnico vkljub moči premaga žival, in ji zaveže oči. Želimo križarjem, da bi glede izobrazbe domače živali prekosili!

Iz občine Dole pri Idriji. V „Domoljubu“ se bere med novicami z „Gore nad Idrijo“, kako zaslugo si je pridobil gosp. Lah, župni upravitelj na Gori za naslov naše nove šole na Gori. — Ista se bode imenovala „Šola Franca Ferdinanda na Gori nad Idrijo.“

Listek.

Nekaj cerkvene zgodovine.

(Dalje.)

Z denarjem si lahko v tem času odkupil vse kazni, denar je postal bog. Posebno dobro sredstvo pridobitve denarja pa so bili odpustki. Pod papežem Levom, kateri ni imel nikdar dovolj denarja, se je kupčija odpustkov najbogateje razvila. Leta 1514. je dal ta papež sestaviti zapisnik, kjer so bile „apostoljske“ pristojbine vseh mogočih in nemogočih hudobij in zločinov zaznamovane, Tako je bilo n. pr. pri tej kupčiji na drobno plačati za odpustek:

Za krvno oskrumbo	5	italijanskih grošev
„ zavedbo devic	5	„ „
„ konkubinat (divji zakon)	7	„ „
„ krivo pričanje pred sodiščem	6	„ „
„ ponareditev testamentov	7	„ „
„ ponareditev apostoljskih knjig	18	„ „
„ umor očeta, matere, brata	5—7	„ „
„ rop, požiganje in umor posvetnjaka	8	„ „

Zanimiva je tudi končna opazka: Te milosti se revežem ne delijo, ker nimajo ničesar in se zategadelj tudi tolažiti ne morejo.

Torej bogatin, ki je imel vsega dosti, se je lahko z denarjem odkupil vsem grehom, peklu in oblastem

hudičevim. On je brez greha pobijal, kradel in prešestvoval. Obsojen v trpljenje je bil samo revež, ki plačati ni mogel. Kaj ne, da so voditelji klerikalcev že od nekdanj prefrigani ljudje, ker „vedo“, kaj je božja volja, kar njim ne ugaja, to je tudi Bogu zoprno. Tudi danes je še tako. Bogati človek lahko plača maše, gre v Rim, Lurd, Palestino itd., daje vbogajme in stem pridobi božje dopadajenje. Kdor nima denarja, tega ne more in mora trpeti sam. Mi pa menimo, da Bog ni tak, kakor ga nekateri slikajo.

Kakšno življenje je bilo tedaj sploh v katoliški cerkvi, poročajo nam pobožni cerkveni pisatelji sami. Zelo pobožni menih Mantuanus piše: Ko je bila pravičnost iz Rima pregnana, je zavladal denar, in Bogu ni bilo mesta v celem Rimu. Kolikor ljudi, toliko tatov hodi po ulicah. Drug katoličan, verni Vindek, opisuje istodobne cerkvene razmere takole: „Kjer je bila govorica o hudobiji in homatiji in se je vprašalo, kdo je vzrok, odgovorili so ti: škof, prošt, dekan, pop.“ in družba katoliških duhovnikov je pisala leta 1539 papežu Pavlu III.: Cerkev je kužna bolezen uničila, ona ima tako težke bolečine, da skoraj ni upanja, da okreva.

Rimska cerkev je postala prodajalnica, odprta kupčiji in barantiji. Posebno dominikanec Janez Tecelj je bil nekak potovalni agent, ponujal in kupčeval je z odpustki, kakor s staro šaro starinarji.

Kakor na sejmu se je ponujalo pismo kot glavni pomoček očiščenju grehov za žive in mrtve. Živim je

Vprašamo g. Laha, koliko podpore bo dobil od omenjenega za šolo, ker bode nosila njegovo ime. G. Lah! Bolje bi bilo, ako bi se imenovala ta šola „Ljudska šola kmetских žuljev“, ker smo jo postavili mi davkoplačevalci s krvavo zasluženim denarjem za izobrazbo naše poduka potrebne mladine.

Več davkoplačevalcev.

Iz Dolov pri Idriji. (V odgovor župnemu upravitelju gospodu L. Lahu.) Ne odgovarjal bi na dopis v „Domoljubu“, v katerem se ponižno perete, a da ne bode mislili, da sem se zbal grožnje „Če bo treba, bom pa še kaj bolj zanimivega pojasnil“ Vam storim to uslugo. Veseli me, da ste se vendar enkrat toliko osrčili, da ste se podpisali na svoj odgovor, ker ste dosedaj vsak dopis o meni in mojem očetu naložili na ramo kolega g. Oswalda. Opravičujete se, da se prav malo vtikate v javne razmere. Pravite, da pri Lavrenčičevi volitvi niste nič storili. Ali niste bili na shodu na Gori, na katerega ste povabili župnika Gnezda iz Vojskega, kateri je namesto Vas blatil mojega očeta, ker si sami niste upali tega storiti? Tudi drugi dan ste se potrudili na shod v Zavrca, kjer ste hoteli zavedne Zavračane spraviti pod svojo oblast. A tam ste jo prav pošteno skupili od moje osebe vpričo vseh zborovalcev in državnega poslanca g. Gostinčarja. A vse besede ste mirno požrli. Grenke so pač bile, kaj ne da, ker so bile resnične. Druzega se ob teh

volitvah niste upali narediti. Državnozbornskih volitev pa niti omeniti nečete. Morda zato ne, ker se sramujete povedati, da ste takrat strga'i menda dva para obutve pri agitaciji? Ali pa morda zaradi onega dogodka pri A. L. v Jeličnem vrhu, radi katerega ste se morali pred sodnijo zagovarjati? Ker je ta dogodek za Vas g. Lah časten in da bode ljudstvo vedlo, kako naši duhovniki izkoriščajo vero v politične namene, ga hočem popisati. Na agitacijskem potovanju za državnozbornske volitve je prišel g. Lah tudi v omenjeno hišo ter vprašal očeta A. Lapajneto, koga bo volil. Ta mu reče: „Jaz bodem volil Grudna.“ „Kaj tega brezverca boste Vi volili“ se začudeno odreže g. Lah. „Ako boste tega volili boste ferda-mani ter boste imeli smrten greh, katerega Vam niti papež ne odpusti.“ G. Lovre je gotovo mislil, da bode po teh besedah padel starček spokorjen pred njim na kolena, ter ga prosil blagoslova. A se je varal, kajti odkuriti jo je moral urnih pet. Podrobnosti o tej tožbi sporočim prihodnjič, da se Vam bode lahko potem zahvalil g. Gostinčar za — po Vašem nasvetu — vžito sramoto pri pravdi Novak-Gostinčar. — Kar se tiče naših poslov ob zadnji volitvi Vam povem le toliko, da jih ob drugi volitvi radevolje prepustim Vaši moččnosti. Bomo videli- koliko bode dosegli. Pravite, da so v fari po večini možje (klerikalci) in da to mene jezi. G. Lovre ne zavidam Vam onih 12 apostelnov.

pač treba se kesati svojih grehov; a mrtvim naj velaj rek: „Ko v pušici tolar zazvenči, takrat duša z vic zleti!“ Zaslepljeno ljudstvo je kar trumoma prihajalo in kupovalo odpustke za žive in mrtve. Tecelj pa tudi ni bil drag. Rešitev duše je stala samo pol tolarja. Denar je potoval preko Alp v Rim in tam so ga Italjani smeje se pozdravljali kot „nemški grehi“.

Proti tako brezvestnemu postopanju se je dvignil menih avguštinskega reda Martin Luter in pribil dne 31. oktobra 1517 svoje teze (kratke stavke) proti odpustkom na cerkvene vrata v Vitenbergu.

Tudi v naših slovenskih pokrajinah je našel novi nauk, kateri je stari veri svojo pokorščino odpovedal, glasen odmev in še ne deset let pozneje, ko je na Nemškem Luter vstal, najdemo že na Slovenskem ljudi, ki so se zanj postavili v bojne vrste. L. 1528 že nahajamo na Štajerskem, posebno v Celju, Mariboru, v Saleški dolini, na Kranjskem in Koroškem pa skoraj splošno protestantske. Kakor je pridigoval na Štajerskem Jurij Vršič, tako je bil upliven pridigar na Kranjskem začetkoma v stolni cerkvi pri sv. Miklavžu slaven Primož Trubar (1508—1586). Vže leta 1527 zadelo ga je radi javnega pripoznanja evangeljskega nauka prokletstvo papežev in moral je bežati iz domovine v Vitemberg.

Trubar, ž njim prostantje Dalmatin in Bohorčič so ustanovitelji slovenske književnosti in celo vladika Slomšek ocenjuje te može kot buditelje slovenščine.

Kakošni fanatiki so slovenski popi že takrat bili, nehote potrjuje pobožni korar Križenič v svoji „Zgodovini sv. katoliške cerkve“, kjer je citati naslednje: Koncem l. 1600 je bila postavljena posebna komisija, ki naj iz dežele iztrebi luteranstvo. Ta komisija je na velikem trgu v Ljubljani sežgala osem voz krivoverških knjig in je razdejalo pokopališče luterancev; novo cerkev poleg Kamnika in radovljiško cerkev je razstrelila, v Kranju in v Loki je protestantske knjige sežgala. Luterani so morali povsod na pravo vero priseči. (Zv. III., str. 75.) Pač lep primer krščanske ljubezni.

Na tridentinskem koncilu (1545—1563) ločila se je katoliška cerkev od protestantovske in tam so se „krivoverne“ na „indeks librorum prohibitorum“ t. j. zapisnik prepovedanih knjig.

Reformacija v nas Slovencih ni rodila družega sadu, nego obuditev jezika in književnosti, katero je pa do novejšega časa jezuitski duh na krmilu stoječega farštva imel na vajetih. Upajmo, da moderni napredek in prosveta tudi naš narod kmalu pripelje skozi duševno noč na dan prave vede!

Iz tega je razvidno, da je protestantizem vzbudil naš slovenski narod iz stoletnega spanja, da so revolucionarni nauki Lutrovi razsvetljevali kakor veličasten kres v temni noči ves tedanji kulturni svet in so njega pomeni zdramili tudi naše pradede. In vstali smo Slovenci in se pričeli gibati in živeti kulturno življenje kot nikdar popreje in tudi ne pozneje. Ako

Ko bi imeli res večino mož na svoji strani, bi ne agitirali na tak način in gotovo bi se tudi na prižnici tako ne jezili kot ste se v nedeljo 28. marca. Rekli ste: „Oni kateri ne volijo z našo stranko so Judeži-Iškarijoti, kateri prodajajo svoje prepričanje za kozarec vina. In taki možje niso vredni, da bi hlače nosili — v kake stare kitle bi jih zavili in zagreblji v kup smeti. V soboto so volitve, pridite vsi volit in volite vsi našega kandidata g. M. Perhavca. Amen.“ Njegove besede so padle na rodovitna tla, kajti se je odzvalo na volišču vseh 12 apostelnov podrepnikov. — Da sem jaz občanom, kateri so se prišli zglasti za krmo iz državne podpore, odjedel veliko podporo — o tem pa le molčite. Kajti občani smejo biti zadovoljni, da niso dobili sena oziroma prosili zanj, ker bi prišlo to seno na dom postavljeno ravno tako drago kot je tukaj. Zraven tega pa človek niti ne ve, kaj kupi. Pri tem ko tukaj lahko vsak prej pogleda, kaj kupi. Sploh pa tega sena niti najpotrebnejšim kmetom ne morejo ali ne marajo dati. Da mi bodo Vaši agitatorji odgovorili, če ne z besedo pa z delovanjem, o tem sem popolnoma prepričan. Kajti posebno dva izmed njih pokažeta ob čaši vina svojo katoliško omiko — gotovo naučeno v Vašem župnišču. Eden izmed njih se pa zna celo pod mizo in klopjo prav po „čukarsko“ turnati. Na Vaš dopis v „Naši moči“ Vam ne odgovarjam, prosim Vas samo, da objavite

bi se bili mirno in svobodno dalje razvijali, bi zamogli danes tekmovati s prvimi kulturnimi narodi. Toda naše probujenje je bilo podobno le pravljiskemu kralju Matjažu. Komaj smo vstali, že so nas potlačili nazaj naši takratni duševni voditelji, ki se hvalijo proti nezavednim ljudem, da so oni vstvarili slovensko književnost.

Resnica je torej, da so ravno katoliški duhovniki sežgali in pokončali prve slovenske knjige, ter preganjali tiste, ki so jih pisali in širili med ljudstvo kojemu so želeli vse najboljše.

Katoliški duhovniki so Slovence potlačili za par sto let nazaj v duševno temo in mračnjaštvo. Še le za časa „brezverske“ francoske vlade smo se zopet osvežili in pričeli malo prestejšje dihati. Toda še vedno nas je ter nas še tlači napredku sovražni klerikalni in nemški duh.

Tudi današnja duhovščina se upira z vso močjo, da bi ljudstvo ne spregledalo in ne pričelo misliti samostojno. Z vso strastjo grmijo proti neodvisnim časopisom: Čitati kaj njim neljubega ali kaj podobnega slušati je največji greh! Zakaj? Boje se resnice; kadar jo ljudstvo spozna, bo njih vlada pri kraju.

Kjer je doma nevednost in revščina, tam ima moč klerikalizem vsi napredni prosvitljeni in gospodarsko trdno stoječi narodi pa se čedalje bolj otresajo zoprno dušičnega klerikalizma; Amerikanci, Angleži, Francozi, Nemci itd. Naš narod pa je skozi celo stoletje potlačeval, in čimprej se otresemo njega nadvlade tem bolje za nas!

s priimki in imeni moje štiri generalagitatorje in onega volilca, katerega smo prigovarjali naj ne pride volit. Upam, da vstrežete moji prošnji.

Št. pl. Premerstein, obč. tajnik.

Domače vesti.

Notranjska posojilnica v Postojni je podarila 100 K v podporo revnim učencem meščanske šole v Postojni. Ravnateljstvo meščanske šole se najtopleje zahvaljuje za ta velikodušni dar.

Pevsko društvo „Postojna“ v Postojni se najtopleje zahvaljuje slavni „Notranjski posojilnici“ za podeljen dar 20 K. Bog živi darovatelj! A. Stritar, t. č. predsednik, Jos. Paternost, t. č. blagajnik.

Pevsko društvo „Postojna“ priredi v nedeljo dne 25. t. m. koncert z igro v prid „Sokolskemu domu.“ Opetovano vabimo vse p. n. g. pevce, da se prav gotovo udeležujejo vseh vaj. — Na tem mestu javljamo tudi, da priredi društvo 1. nedeljo v maju izlet v Orehek.

Bralno društvo „Hubelj“ v Ustji ima na Belo nedeljo, veliki prvi ples.

Gospodinje pozor. Družbi sv. Cirila in Metoda koristi gmotno, kdor vporablja Fokovo (iz Kranja), ali Gaberščekovo (iz Gorice) milo. S tema tvornicama je sklenila družba zvezo, ki je slovenstvu toliko v korist, kolikor cenimo vrednost, da ohranimo čez 50 slovenskih otrok v pokrajinah, kjer bi izgubili mladino, ako bi je ne branila naša družba.

Družba sv. Cirila in Metoda je prejela za rabljene poštne znamke 80 K. Vrednost znamk bi bila prav znatna, ako bi ne bili nabiralci odstrigli zobčastih robov. Iz Radovljice je prejela družba večje število znamk v posameznih ovitkih lepo razvrščenih in ohranjenih. S takimi znamkami se družbi resnično gmotno koristi: Na delo!

Iz Št. Petra na Krasu. Veselica, katero je priredila tukajšnja čitalnica na Veliki pondeljek z igro „V Ljubljano jo dajmo“ je bila dobro obiskana. Čitalniški prostori so bili napolnjeni z občinstvom. Gospodične in gospodje so se dobro izvežbali v igri. Nastopili so kot izvežbani delitanti. Vso igro pa je olepšal in popolnil gospod Jaklič iz Trsta, za kar se mu čitalniški odbor še posebno zahvali. Nepričakovano dobro pa so igrali tamburaši „Narodne čitalnice“ iz Rojana pri Trstu. Za sodelovanje pri veselici izreka gospodom tamburašem pristrčno hvalo čitalniški odbor v Št. Petru. Želeti pa bi vendar bilo, da bi se domačini nekoliko bolj ogreli za čitalnico, ki ima le blagi namen širiti omiko in pospeševati napredek v občini in v okraju.

Čebelarški shod v Št. Petru. Ker se 4. t. m. radi bore in meteža ni mogel vršiti čebelarški shod v Št. Petru, se isti vrši 18. t. m. z istim vsporedom ob 3. uri pop. v ondotni šoli in sicer sedaj pri vsakem vremenu.

Nova podružnica družbe sv. Cirila in Metoda se je ustanovila v Čepovanu. Nova podružnica

obeta postati najmočnejša in najdelavnejša med goriškimi podružnicami. Čepovanska podružnica šteje namreč že sedaj 80 članov razen podpornikov. Čast takšni narodni zavednosti in požrtvovalnosti!

Delovanje „Schulvereina“. V zadnjem času se je ustanovilo 17 novih podružnic nemškega „Schulvereina“ med temi 9 na Štajerskem in 1 na Koroškem. Vseh podružnic je sedaj 1411. V zadnji seji je „Schulverein“ dovolil med drugimi sledeče podpore: za zidanje šole v Velenju, za šolsko kuhinjo v Laškem, za učila v Št. Ilju, za zgradbo in opravo podružnične šole v Rodinah pri Črnomlju, za učiteljsčnike v Celovcu za razne „Studentenheime“ po Slovenskem itd.

Kako delajo Čehi. Češko šolsko društvo je ustanovilo zadnje čase dve zasebni meščanski šoli v Brnu in v Konjicah. Kdaj bo pač naše šolsko društvo moglo začeti misliti na meščanske in srednje šole? Kadar bo prevzel vse Slovence duh narodne požrtvovalnosti, kakršna je splošno med Čehi.

Narodno gospodarstvo.

Cepilni tečaj za vinogradnike. V torek, dne 20. t. m. ob 9. uri zjutraj priredi c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, g. Boh. Skalicky, pri državni osrednji trtnici v Bršlinu pri Rudolfovem tečaju za suho cepljenje in kaljenje (štraticiranje) ameriških trt (ključev). Ker je ta način cepljenja zelo jednostaven in si ž njim lahko vsak z majhnimi stroški sam pridela potrebne cepljene trte za nasaditev novih vinogradov, bilo bi želeli, da se naši vinogradniki tega tečaja v obilnem številu udeleže in da se ta način cepljenja pri nas tako udomači kakor n. pr. na Nižjeavstrijskem, kjer pridelajo mali posestniki na stotisoče cepljenk na leto, med tem ko jih pa pri nas kmetje kupujejo!

Velik shod kmetovalcev iz cele države se priredi na Dunaju. Priprave so se pričele. Shod obeta biti velikanska prireditel.

Organizacijo poljskih, gozdnih in vinogradniških delavcev po celem Slovenskem bode izvedla socijalno-demokratska stranka.

Vplačilni listi za davek. Namesto starih poštinih vplačilnih listov za davek po 7 vin. komad se upeljejo s 1. majnikom 1909 novi vplačilni listi po 2 vin., ki se bodo razločevali od starih po tem, da nimajo več dopisnice. Dobivali se bodo pri poštinih uradih, pri poštni hranilnici in v prodajalnicah poštinih vrednotnic.

Na stalno mesto posajena sadna drevesa in njih škodljivci.

Piše Franc Škerlec v Vičancih pri Veliki nedelji. — Iz Slovenskega kmečkega koledarja.

Cenjeni tovariš kmetovalec! Ko posadiš sadno drevo na določeno mesto, ne pusti ga stati, kakor bi posadil križ božji ob cesti. Odstrani mu vse, kar mu

škoduje in daj mu vse, česar potrebuje, ako hočeš uživati dobiček od njega.

Ko si pravilno posadil zdravo, krepko in dovolj močno sadno drevo, priveži ga k stoječemu kolu, ki mora biti vsaj 10 cm debel. Obreži drevo na 3—4 reznike, iz katerih zrastejo veje; v sredini pa pusti eden nekoliko daljši reznik, ki je namenjen za vršič. Drevo brez vršiča je v nevarnosti, da ga polomi sneg, vihar ali teža sadja. Ako pritisne suša, zalivaj drevesa po solnčnem zahodu.

Novo nasajena drevesa ti napadajo kaj rade listne uši ali takozvana grinta, katera jih deloma popolnoma uniči. Da se tej škodi izogneš, si pripravi tobačni izvleček, katerega dobiš v velikih tobačnih trafikah en kilogram za 1 krono 60 vin. Ta tobačni izvleček dobro premešaj, vlij ga na 80 litrov vode in pridene še 1½ kg mazljivega mila (Schmierseife, ne navadnega!). Ko zapaziš škodljive goste na mladikah, poškropi je proti večeru z omenjeno tekočino. Ako zapaziš čez nekaj dni zopet ta mrčes ponovi delo. Škropi z navadno vinogradsko škropilnico. — Vsak sadjerejec mora imeti vedno pri rokah tobačni izvleček in mazljivo milo.

To ne pride drago, a je veliko koristi. Z 80 litri poškropiš do 800 dreves. Za 400 dreves rabiš polovico, za 200 četrtino itd. navedene množine.

Poznam kmetovalce, kateri so pravilno posadili pred 4—6 leti lepa, zdrava in dovolj močna drevesa, a žalibog, dandanes so vredna manj, nego ob času sajenja, kajti listne uši, gosenice in razni drugi mrčesi so jih spravili na nič. Ako nočeš čuvati vsajenega drevesa, dragi sadjerejec, je veliko boljše, da ne sadiš. Ako pa imaš veselje do sadjereje, ti svetujem, da ravnaš z drevesom tako, kakor sem pisal in da imaš vedno moj izrek pred očmi:

V najmanjšem prostoru vsadi drevo, ga skrbno obdelaj, hvaležno ti bo.

Po svetu.

Zdravljenje trahoma. Ravnatelj oddelka za očne bolezni v berlinski bolnici dr. R. Gref je sporočil sledeče: Že dve leti se bavim z raziskovanjem egiptovske očesne bolezni. Zdaj sem našel povzročitelja te bolezni z barvotehniko, katera mi je tudi pri raziskovanju drugih bolezni služila. Da sem našel res povzročitelje trahoma, sem se prepričal na ta način, da sem ga vcepil človeku podobnem opicam. Vlada mi je za moje študije dala na razpolago velike svote denarja. Sad mojega proučevanja trahoma je tudi ta, da sem se prepričal, da se egiptovsko očesno vnetje prenese le predno začnem zdraviti, ker povzročitelji trahoma pozneje niso več na površju očesa. Profesor Gref bo potoval jeseni v Egipt zaradi dalnjega proučevanja, do tedaj bo delal še v Berlinu da bo našel, kako se to dolgotrajno bolezen najhitreje ozdravi. Dr. Gref je spisal že več knjig o očesu n. pr. Navod, za preiskovanje očesa z drobnogledom.

Lojalen kes. Pred menda 4 leti je pri zasliševanju skočil skozi okno jetnišnice in pobegnil, takrat v preiskovalnem zaporu se nahajajoči, Jože Krotec iz Grdunov. Pobegnil je baje v Srbijo. Ko je pa čutil, da se pripravlja vojska, se je sam zglasil pri sodišču, češ, da je v zaporu, kjer ga ne more zadeti nobena krogla dosti varneje, nego v prostosti.

Iz ljubosumnosti. Pevka Bartold v Rostoku je ravno poučevala petje, ko se je oglasila pri njej ženska, s katero sta stopile v drugo sobo. Odtod se je slišal kratek prepir, potem pa strel. Učenka je hitela v tisto sobo in našla svojo učiteljico krvavo na tleh. Bila je mrtva, tujka je zbežala. Policiji se je posrečilo, morilko prijeti, ko se je hotela odpeljati s kolodvora v Berlin. Imela je še samokres pri sebi. Priznala je, da je vstrelila Bartoldovo iz ljubosumnosti. Imela je šest let razmerje s trgovcem Kohom, kateri ji je plačeval stanovanje in jo celo v Pariz vzel sabo. Pred kratkim jo je Koh zapustil, da bi se poročil z Bartoldovo. Zdaj je hotla še Bartoldovo pregovoriti, naj zapusti ženina, kar se ji ni posrečilo. Gospodična Bartold je bila ponos svojega očeta. V kratkem bi se bila poročila s Kohom, ker so bili oboji starši zadovoljni. Zaročena je bila z njim že mnogo let.

Iz strahu pred vojno je skril kmet, ki živi na bavarski meji blizu Pasava svoj denar v peč. Gospodinja je nevede zakurila in zažgala denar. Mož je mislil, da bodo Srbi prišli do bavarske meje! Enako se je zgodilo tudi kmetu na Češkem. V Belgradu se je usmrtilo deset mladih mož, med njimi štirje visokošolci, ker so se tako bali vojne.

Verski prepir v Bosni. Mohamedanski delavec Nukič je minulo nedeljo prišel v katoliško cerkev po svojo 14 letno hčerko. Nato se je po mestu raznesla vest, da so hoteli jezuiti to dekle krstiti. Župan Esad Efendi Kulovic je sklical shod, na katerem so se izrekli zbrani mohamedanci zoper katoliško duhovščino, ki razširja in vsiljuje katoliško vero v Bosni.

1. maj v Parizu. Socijalisti povzročajo veliko vznemirjenje, ker obetajo posebno slovesno praznovati 1. maj. Splošno mnenje je, da se bodo poštni in brzojavni uradniki vdeležili občnega štrajka. Voditelj elektrikov Patot zatrjuje, da bo Pariz 1. maja brez razsvetljave. V tem slučaju se je bati panike med prebivalstvom.

Zrakoplovstvo. Od 10. julija do 10. oktobra bo v Frankfurtu ob Majnu razstava zrakoplovov, na kateri bo videti čudeže, kakoršne so si še pred kratkim le v najdrznejši domišljiji predstavljali prijatelji zrakoplova. Videti bo motorne zrakoplove, aeroplane in balone. Motorni zrakoplovi različnih sistemov se bodo poskušali pri vzletih naravnost iz razstavišča in bodo seboj jemali potnike. Že sedaj prihajajo odboru prošnje pogumnih ljudi, ki bi se radi vdeležili teh vzletov. Najslavnejši aviatiki sveta bodo tekmovali za darove, kateri prihajajo od vseh strani v izobilju.

Živalsko pokopališče bodo napravili na Dunaju. Izdelala so se že pravila.

Telefon brez žice se je baje že poskusil vrh vode. Elektrik Reginald Fesenden, ki je v Bostonu napravil tozadevne poskuse in kateremu se je posrečilo posredovati s tem telefonom med dvema 400 morskih milj oddaljenima ladjama, je naznanil, da bo govoril v kratkem v razdalji 1000 morskih milj brez žice.

Za kratek čas.

Klepetulji na stopnjicah. Prva: „Ali greste gor?“ Druga: „Ne, saj vidite, da grem dol!“ Prva: „To sem tako videla, da greste dol, zato sem vprašala, ali greste gor.“

Kako je treba ravnati s posli. Gospa A: „Ni čuda, da ostajajo kuharice tako rade pri vas, saj ravnate ž njimi, kot, da bi spadale k rodbini!“ Gospa B: „Kaj še, vi se motite gospa, mi vsi ravnamo ž njimi kot s častnimi gosti.“

Loterijske številke.

Trst, 10. aprila	64	8	16	39	24
Praga, 14. aprila	45	63	9	15	61

Učenca

z primerno šolsko izobrazbo sprejme v svojo specerijsko trgovino in glavno tobačno zalogo **Gabrijel Jelovšek na Vrhniki.**

Singer ,66'

najnovejši in ==
== najpopolnejši

šivalni stroj.

Singer Co. del. družbe za šivalne stroje

Kočevje, Glavni trg št. 79.

Singer

šivalne stroje

dobite samo po naših

prodajalnicah.

Ali ste že plačali naročnino za leto 1909?

Ne pozabite je odposlati.

Trpežni folc

navadno strešno opeko „Kavljar“ in **zidno opeko** izdeljuje ter ima v zalogi

Karol Jelovšek

c. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

Zastopnik

valjčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja
Slavoj Jenko ima zaloge za odjem na debelo
v Trnovem in Podgradu.

===== Trgovci: „Svoji k svojim.“ =====

F. Kutin v Postojni

priporoča

k bližajoči se stavbeni sezoni svojo zalogo

vedno svežega

Portland - cementa

po dnevni ceni.

Za voznike je velik hlev brezplačno na razpolago.

===== Službe išče spreten =====

Žagovodja,

ki je sposoben tudi v lesni trgovini in v knji-
govodstvu. — Kje pove upravništvo „Notranjca.“

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašelj
hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu
naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčič**,
Postojna; **A. Bohinc** in **U. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**,
Novomesto; **D. Pirc**, Idrija.

FRANC KRAIGHER

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

===== Postrežba točna. =====

**Rodoljubi, podpirajmo le do-
mače trgovce in obrtnike!**

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

===== v LJUBLJANI =====

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani pod-
pira kmetovalce in je pravi kmečki
denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %

V kmečki posojilnici je naloženo že
nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.
Kmečka posojilnica je edin slovenski
denarni zavod, ki je vpeljal hišne
nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkman, Ljubljana.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Priporoča za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. ==
 Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluze. Najrazličnejših vrst batisti, sateni,
 kambriki. == Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh
 vrst. == Fine garniture, odeje, preproge in zavese. == Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

V korist „Družbe sv. Cirila in
 Metoda“

ČEŠKO PIVO

Češke delniške pivovarne v
 Č. Budejevicah

■ ■ ■

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
 na Kranjskem.

Posestvo

**g. Josipa Rupnika, po dom. Jernejčkovo
 v Postojni,** obstoječe iz hiše št. 65 in živinskega
 hleva v Postojni, dalje iz več zemljiščnih kosov na
 Postojnskem in Zagonskem se bo prodalo na drobno
 na prostovoljni javni dražbi.

Prostovoljna javna dražba na Zagonskem ležečih
 kosov se bo vršila

dne 25. aprila 1909 popoldne od 1. ure naprej.

Dražba hiše, živinskega hleva in na Postojnskem
 ležečih kosov pa

dne 2. majnika 1909 popoldne od 4. ure naprej

vse na licu mesta posameznih kosov.

Kupcem bode položiti deset odstotkov varščine
 takoj, dočim bode ostanek kupnine plačati pri sklepu
 pismene pogodbe.

Ostale podrobnosti dražbenih pogojev naznanili
 se bodo pred pričetkom dražbe.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 == dopoludne. ==

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne
 dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji
 najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% .

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
 posojila se izplačujejo le ob **petkih**.